Kerk in Amerika met haar 170 kerken, die saam zes-en-zestig-duizend leden tellen en waarin thans 115 predikanten dienen, als een wel betrekkelijk kleine, maar toch zeer bloeiende, en wat meer zegt, naar gereformeerde norm, zuivere Kerk kennen.

Met begrijpelijke belangstelling sloeg ik op wat het Gedenkboek over het Hooger Onderwijs der Theologische School vermeldt. Men leest daar niet onbelangrijke particularia in als, o.a. dat Ds. A. Brummelkamp Jr., predikant te Groningen, in 1883, later Prof. D. K. Wielenga van Kampen en nog later Dr. Wielenga te Arnhem als hoogleeraar werden begeerd. Maar ook leest men er belangrijker dingen in dan deze. Zoo b.v. dat de quaestie over supra- en infra-lapsarisme, toen Dr. Vos, een voorstander van het supralapsarisme, er de Dogmatiek onderwees, „eenige wrijving veroorzaakte"; dat in 1905 de School een storm periode had en wel veroorzaakt door de vraag: heeft de Kerk al of niet het hoogste gezag over de Theol. School en dus over de Theol. wetenschap, die daar zal worden onderwezen; en ook, dat Prof. Ten Hoor toen aan het Curatorium de volgende vraag stelde: „Mag ik in mijn onderwijs uitgaan van het beginsel, dat God is het object der Theologie, en dat het begrip Theologie dus niet moet afgeleid worden uit het begrip, of het object der wetenschap in het algemeen, en de Theologie niet ondergeschikt is aan, maar koningin is van de wetenschappen"?

Metterdaad, dit Gedenkboek is niet alleen een bijdrage voor de kennis der Amerikaansche Kerkgeschiedenis, maar ook voor de kennis van van het Gereformeerde leven dat, hoe ook onderscheiden door tijd en plaats, altijd en overal hetzelfde is.

Uit de Pers.

Het slot van het artikel, dat Mej. H. S. S. Kuyper in *Ons Tijdschrift* schreef over Amerika's Kerkelijk leven, laten we thans volgen:

De verschillen tusschen de onderscheidene kerken — in ons land dikwijls het éénige, waar men oog voor heeft — worden in Amerika weinig of niet gevoeld. De kerk mist dezelfde diepte als het gansche leven. Want het leven in kleine, elkander niet kennende, soms zelfs schuwende en minachtende, christelijke kringen, zooals dat bijv. ons land toont, komt niet alleen voort uit bekrompenheid en eigengerechtigheid, zooals een oppervlakkig oordeel meent, maar is evenzeer te verklaren uit den ernst van ons Hollandsch karakter èn uit onze historie. Zoo is de, in onzen tijd met zijn geheel veranderde constellatie in de wereld der geesten, in hare heftigheid ongemotiveerde antipathie tegen Rome, die sommigen Hollanders nog altijd in 't bloed zit, alleen historisch te begrijpen. Maar niet minder uit onze neiging, om ons gedurig van alles rekenschap te geven. Wij denken veel na, wikken en wegen, en zeggen met een voor onzen volksaard karakteristiek spreekwoord, dat goed overleg 't halve werk is. Beginselen gaan ons ter harte, wij oordeelen een kerk in de eerste plaats naar hare belijdenis. In Amerika staat de praktijk des levens op den voorgrond, en wordt een kerk vooràl beoordeeld naar haar arbeid op christelijk gebied. Bij ons is de groote vraag: wat *denkt* gij? — in Amerika: wat *doet* gij? — op de hielen gevolgd door: *hoe* doet gij 't?

De namen der verschillende kerken in Amerika hebben dan ook niet veel meer beteekenis dan die welke wij aan straten of gerechten geven. De leden en predikanten dier kerken gaan op de meest vriendschappelijke wijze met elkaar om. Men legt vooral den nadruk op het *gemeenschappelijke* in de belijdenis. Het overige, zeggen ze, is immers maar bijzaak?

Dit toont oppervlakkigheid. Natuurlijk. Het geheele christelijke leven is er oppervlakkig, en daardoor gemakkelijk voortglijdend op gladde baan. Men neemt het bijv. zoo nauw niet met de autoriteit der Schrift, noch met allerlei dogmatische quaesties, die bij ons dikwijls den bodem vaneenrijten. De hooge waarde der dogmatiek als vaste rots in den maalstroom der tijden, wordt in Amerika doorgaans onderschat. De preeken zijn dan ook vooral ethisch en practisch, slechts bij hooge uitzondering dogmatisch. Erkend moet, dat zij kort zijn, krachtig, frisch en met geestdrift worden uitgesproken, zoodat de menschen uitstekend luisteren. Zelden of ooit heb ik iemand zien slapen. De Hollandsche behoefte om begrippen te preciseeren en beginselen uit te pluizen, kent men in Amerika niet. Men geeft „mooie gedachten" en „nuttige wenken" (soms werkelijk mooi en zéér nuttig) vooral zulke, die niet te veel van het geestelijk digestie-vermogen der toehoorders zullen vergen.

Men begrijpt het gevaarlijke van de opvatting De Schrift heeft duizelingwekkende diepten en ontzaglijke hoogten, en het is zware arbeid, waartoe slechts enkelen bekwaam zijn, er deze verborgen schatten uit te voorschijn te halen.

Nu kan men tegenover de Schrift tweeërlei standpunt innemen. Of zich buigen en zeggen: ik weet niets, maar ik geloof, wat God mij geopenbaard heeft, en dan de worsteling aanvaarden, om het geopenbaarde te verstaan en in harmonie te brengen met eigen leven en het leven buiten ons. Of zeggen: Ik neem uit de Schrift wat ik mooi vind en begrijpen kan.

Kiest men het laatste, dan is hiervan tweeërlei het gevolg. Ten eerste, dat men een veel gemakkelijker standpunt inneemt. Of eigenlijk kan men hier niet van een *standpunt* spreken. Het is het zetten van den voet op een hellend vlak, waarop men niet dan met uiterste krachtsinspanning bovenaan staande blijft. Wie tot die krachtsinspanning niet in staat is, glijdt, zonder het te willen of te merken, al verder naar beneden. Een tweede gevolg is, dat men zich min of meer de gelijke voelt van een ander, die een andere keuze uit de Schrift doet, en dus „verdraagzaam" is jegens verder afgeledenen, tot de modernen incluis.

Deze geest is bezig het Amerikaansche christelijke leven te doordringen, en men begrijpt dat de praedispositie hiertoe zoo gunstig mogelijk aanwezig is. Weinig zich bekommeren om details van belijdenis, ook niet in anderen, een op den voorgrond stellen van den persoonlijken band aan Christus en het volbrengen van veel christelijke werkzaamheden, — zucht tot vereenigen, verbroederen, tot een leven *en gros*, waar vriendelijkheid in den omgang, een streven om 't elkaar aangenaam te maken, den toon aangeven.

Hierbij komt, dat in de wereld der gedachte daar, waar beginselen en levensopvattingen opkomen en vaste vormen aannemen, Amerika Europa *volgt*. Gewend op dat diepere gebied des levens Europa's minder te zijn, laat het zich gaarne en gewillig in dit opzicht door Europa den weg voorschrijven.

Wie geen vreemdeling is in de geschiedenis van Europa's christelijk leven in de laatste halve eeuw, — den tijd van 't schristendom boven geloosverdeeldheid" — begrijpt welke geest, — die nu reeds in Europa weinig meer meetelt en zich of opgeheven heeft tot beslister belijden òf verloopen is in driester negatie, — hier in Amerika nagist.

Niet zulke groote verschillen tusschen de kerken onderling — maar ook niet zulk een afstand tusschen kerk en wereld. Het kerkelijk leven staat in Amerika in goede reuke. Het neemt een plaats in vóóraan op de markt des publieken levens. [1])

De plannen en daden van kerken en christelijke vereenigingen worden in de neutrale bladen besproken en meestal met groote waardeering vermeld. Zelfs van de voornaamste preeken, die Zondags gehouden zijn, vindt ge Maandagmorgen een uittreksel in de locale bladen, die overigens verre van schristelijk" zijn.

Een predikant is een man van aanzien en invloed, de beste standen zijn in de predikantenwereld vertegenwoordigd. Er is niet die vijandschap, die openlijke afkeer als bij ons. De geheele maatschappij ligt er, min of meer, onder christelijk beslag. De christennaam is in eere. En men schaamt zich dan ook niet, voor zijn belijdenis — die gewoonlijk kort van inhoud is! — uit te komen.

Zoo zien wij het kerkelijk leven in de Nieuwe Wereld zich geheel anders openbaren dan in de Oude.

Bij ons scherpe tegenstelling tusschen kerk en wereld, tusschen de kerken onderling, — dikwijls scherper dan nuttig of noodig is. In Amerika een geest van gelijkheid, van verbroedering, die niet zelden in verflauwing der grenzen ontaardt. Bij ons een zoodanig op den voorgrond plaatsen van dogmatiek en belijdenis, dat het leven, dat móér is dan intellect en gedachte alléén, dikwijls niet genoegzaam tot zijn recht komt. 't Primaat van 't intellect wil niet zeggen, dat, wat in de tweede en derde plaats komt, *quantité négligeable* zou zijn. Wie zien wil, wat er van deze *quantité* te maken is, kan in Amerika te recht. Maar Amerika's fout is, dat het dogmatiek en belijdenis omtroond heeft, en in meer dan één kerk den schepter heeft gelegd in handen, die tot dienen en niet tot heerschen geroepen zijn. Want het is in de kerk, evenmin als in het leven, een quaestie van het een òt het ander, — maar een quaestie van de juiste verhouding, waarin het een tòt het ander staat. Het eerste, wat het eerste moet zijn; het tweede, wat het tweede moet zijn. Ieder op hun plaats, maar ook ieder in hun volheid.

Zullen wij alléén veroordeelen? Wij, die Amerika's meerderen zijn in het handhaven van belijdenis en beginselen, zullen wij er geen oog voor hebben, dat Amerika ons vooruit is waar het aankomt op het in overeenstemming brengen van de praktijk en de vormen van het kerkelijk leven met de eischen van onzen tijd? Wij, die in dit opzicht nog zoo dikwijls ons gedragen, alsof de ontwikkeling van het leven eenige eeuwen had stilgestaan?

Doch waar zal ooit op aarde, ook in de Kerk van Christus, het volmaakte gevonden worden? Wij kennen en werken allen ten deele, tot de volheid der tijden zal zijn ingegaan. Eerst dan zal de Gemeente zijn een bruid zonder vlek of rimpel.

Critiek op het kerkelijk leven èn in ons land èn in Amerika ontbreekt in dit artikel zeker niet. Maar die critiek gaat toch tegelijk met een waardeering van het goede gepaard en zal daarom niet kwetsen, maar tot verbetering strekken kunnen.

[1]) Typisch leek mij in dit opzicht een kerk in New-York in een der voornaamste buurten. Op den gevel prijkte in reuzenletters: *Wij prediken Christus en dien gekruist.*

Officieele Berichten.

Prov. Synode van Overijssel.

Wegens de verkiezingen in Overijsel moet de datum der vergadering van de Prov. Synode der Geref. Kerken in Overijsel, te Hardenberg te houden, verzet worden van 12 op 20 Juni 1907.

Namens de roepende Kerk van Hardenberg:

C. C. Schot Cz., *praeses.*
H. Waterink, *scriba.*

Hardenberg, 27 Mei 1907.

Prov. Synode van Drente.

De Prov. Synode der Geref. Kerken van Drente zal D.V. gehouden worden te Hoogeveen niet 11 Juni, maar Woensdag 12 Juni a.s.

Namens de roepende Kerk van Hoogeveen:

Ds. T. Oegema, *praeses.*
J. Eikelboom, *scriba.*

Voorbarig bericht.

In tal van kerkelijke bladen heeft het bericht een plaats gevonden, dat Ds. Taal van Krimpen a/d Lek een roeping naar de Hollandsche Geref. Kerk te Buenos Aires had aangenomen. Zelfs werd medegedeeld, dat hij met Juni derwaarts zou vertrekken. Feit is, dat Deputaten voor de correspondentie met buitenlandsche kerken wel met de broederen te Buenos-Aires in correspondentie zijn; dat deze sterk verlangen een leeraar uit Nederland tot hen te zien komen; dat ook gecorrespondeerd werd met Ds. Taal over deze zaak; dat er echter nog geen genoegzame inlichtingen bekomen zijn, die een definitieve beslissing mogelijk maken.

Namens Deputaten:

Js. van der Linden.

Den Haag, 27 Mei 1907.

Kort verslag van de vergadering der Classis Schiedam gehouden te Vlaardingen 21 Mei 1907.

1. De vergadering werd door Ds. Berends, voorzitter van den Kerkeraad der roepende kerk van Maasland, met gebed geopend na het zingen van Ps. 25 : 2 en het lezen van Ef. 4 : 1—6. De presentie-lijst werd geteekend.

2. De Brs. Koster en Vonk werden aangewezen om de credentie brieven na te zien. Alle kerken waren vertegenwoordigd.

3. De acta der vorige vergadering werden gelezen en goedgekeurd.

4. Ingekomen stukken uit de Classis Harderwijk en de Classis Dokkum werden voor kennisgeving aangenomen.

5. Ds. Sluyter rapporteert aangaande de verdeeling der vakken voor Examina, en tevens betreffende den tijd daarvoor disponibel. Volgens deze regeling wordt het werk als volgt verdeeld: Exegese O. T.: Ds. Jonkers pr., Ds. Berends rec. Exegese N. T.: Ds. Goris pr., Ds. Sluyter sec. Leerstell. godgeleerdheid: Ds. Greydanus pr., Ds. Goslinga sec. Inhoud der H. S.: Ds. Koster pr., Ds. Drost sec. Kerkgeschiedenis: Ds. Meijnen pr, Ds. Vonk sec. Zedekunde: Ds. Loois pr., Ds. v. Haeringen sec. Practische vakken: Ds. Goslinga pr., Ds. Sieders sec. Kerkecht: Ds. Berends pr., Ds. Goris sec. Symboliek: Ds. Sieders pr., Ds. Loois sec.

6. Het voorstel-Douma zal in de eerstvolgende vergadering behandeld worden. De roepende kerk zal het voorstel in zijn geheel op het agendum plaatsen.

7. Het voorstel der Commissie tot regeling van het percentage wordt voor één jaar aanvaard. Kerkvisitatoren zullen op de draagkracht der kerken acht geven, om desnoods later veranderingen te maken.

8. Tot afgevaardigden naar de Part. Synode worden benoemd, van de predikanten Ds. Goslinga en Ds. Berends primi, en tot hunne respectieve secundi Ds. Sieders en Ds Vonk; van de ouderlingen de Brs. De Boer en Vermeulen primi, en tot respectieve secundi de Brs. v. d. Ende en Schippers.

9. Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. viel niets bizonders op te merken.

10. De Brs. Jonkers en Goris werden als deputaten voor vacatuurbeurten gecontinueerd. Voor het volgend kwartaal is de regeling aldus:

Hoogvliet, Juni, Ds. Sluyter; Juli, Ds. Berends; Aug., Ds. Goris.

Poortugaal, Juni, Ds. Vonk; Juli, Ds. Drost; Juli, Ds. Goslinga; Aug., Dr. Greydanus.

11. De Huishoudelijke regeling voor de Classis Schiedam, en het reglement voor de visitatie van de Gereformeerde kerken in de Classis Schiedam werden behoudens enkele wijzigingen aangenomen, zooals de Commissie van revisie had voorgesteld.

12. Voortaan zullen de vergaderingen der Classis gehouden worden te Vlaardingen; aanvang om 10 uur. Maasluis A zal de eerstvolgende vergadering saamroepen tegen 27 Augustus.

13. Nadat nog de adj. scriba voorlezing had gedaan van de korte notulen, is de vergadering met dankzegging gesloten door Ds. Meijnen.

Uit naam der Classis
J. v. Haeringen Kz., *adj.-scriba.*

Buitenland.

Duitschland. De Gemeinschaftsbeweging in Hannover.

Het blijkt dat men in Duitschland van de „Gemeinschaften" steeds meer heil verwacht. Men wil van kerkelijke zijde die „Gemeinschaften" of gezelschappen kerkelijk maken of op kerkelijke leest schoeien, door de predikanten als leiders te laten optreden. Of daarmede die gezelschappen „kerkelijk" worden, is volgens ons nog de vraag.

Uit Hannover schrijft een predikant: Nergens in Duitschland, Wurtemberg wellicht uitgezonderd, is de bodem voor de gezelschappen zoo bearbeid als in Hannover. Wij hebben in de kringen van de vrienden der Hermannsburger zending voorbeelden van eene eenvoudige kerkelijke en ernstige organisatie van gezelschappen. Wij hebben onder ons volk nog geen wantrouwen tegen de kerk en tegen de predikanten, dat elders den arbeid zoo zwaar maakt. Terwijl de ambtsbroeders in het Westen en het Oosten de klacht laten hooren, dat ieder ander eer dan de predikant bij geloovige kringen ingang vindt, zoo is het bij ons juist omgekeerd. Als predikant voor zeelieden heb ik het wel ondervonden, dat, als ik de menschen op de schepen uitnoodigde om de door mij geleide Godsdienstoefeningen bij te wonen, men mij vroeg: „Zijt gij een geordend predikant? Hebt gij ook gestudeerd?" en als ik die vragen toestemmend beantwoordde, kreeg ik ten antwoord: „Dan komen wij ook." En hier in Hannover heeft het 't bezoek der vergaderingen in de „Gemeinschaft" der landskerk zeer bevorderd, dat wij predikanten aldaar een winter lang de Bijbel oefeningen hielden. Zoo ontwikkelt zich de beweging der „Gemeinschaften" bij ons niet op een wijze, die de vrees rechtvaardigt dat er een element van ontbinding daarin gevonden wordt. Den linkervleugel vormt in zekeren zin het „Osterwalder comité", dat zich bij de organisatie Gnadau aangesloten heeft, en de rechtervleugel is „het Hannoversche comité" voor kerkelijke Evangelisatie en het onderhouden van „Gemeinschaften", hetwelk hen, die door de voordraehten van den predikant Keller gewonnen zijn, in bijbelkransen vereenigt. Wij hebben in dien kring nu een jaar lang gearbeid. Een geheele reeks bijbelkransen is in de stad Hannover gevormd. Deze bijbelkranzen hebben een zeer onderscheiden vorm gekregen, naar het karakter van den heer des huizes of de leidsvrouw of der gezinnen, welke deze in hun huis tot gemeenschappelijke overdenking van Gods Woord uitnoodigen. Sommigen hebben na korten tijd den predikant der gemeente verzocht de leiding van den krans op zich te nemen, daar er onder de leden niemand te vinden was die genoeg tehuis was in Gods Woord om opwekkend en leidend te kunnen optreden. Andere blijven geheel zelfstandig; sommigen hebben een klein gezelschap tot onderlinge stichting, terwijl het in andere tot levendige debatten over de leer en inleiding des bijbels en tot een ijverig onderzoeken van nieuwe Theologische werken komt. Op elken tweeden Zondag van de maand komen al de leden der verschillende kransen in het „Evangelische Vereinshaus" samen, om een voordracht over een stuk van de Christelijke geloofsleer of een inleiding over een gedeelte des Bijbels te hooren en daarover van gedachten te wisselen. Met het zich uitspreken gaat het slechts langzaam voornit. Wij Nedersaksers zijn stijf en langzaam van aard.

Gisteren leidde de heer Kohn een bijbelbespreking over Phil. 11 in. Alles te zamen is een bescheiden maar verblijdend begin van kerkelijke „Gemeinschaftspflege", waarvan wij den wasdom van God bidden."

Tot dusver de predikant. Wij kunnen er uit zien, hoe er in Duitschland gearbeid wordt om het volk, trots het woelen en werken van het ongeloof, bij de waarheid te houden. De weg dien men daartoe bewandelt, zou de onze niet zijn, maar toch kunnen wij er ons in verblijden, dat er zooveel gearbeid wordt om het Koninkrijk Gods uit te breiden.

België. Uit de Belgische Zendingskerk.

De Belgische Zendingskerk omvat blijkens hare laatste opgaven 41 gemeenten en evangelisatieposten met 63 filialen, 6738 volwassen gemeenteleden en 3494 kinderen, 92 zondagscholen, 71 kerken en gehuurde lokalen, 37 predikanten, 3 evangelisten en 16 bijbelcolporteurs. In het laatste jaar hadden 235 doopsbedieningen plaats. Een tekort van 84.000 francs is door vrienden der kerk gedekt. De Belgische zendingskerk heeft ook krachtig den strijd aangebonden tegen het alcoholisme. Dat dit niet overbodig heeten mag, blijkt wel uit het feit, dat in België op de zeven huizen één huis te vinden is, waarin drank verkocht wordt en er dagelijks een half millioen liter alcoholische drank gebruikt wordt.

Het doet ons leed dat de Belgische zendingskerk niet de belijdenis aanvaard heeft van de Gereformeerde kerken, die in dit land eenmaal zoo bloeiden. Hoe heerlijk zou het zijn, indien de Gereformeerde kerken van België met de Belgische zendingskerk kon samensmelten, nadat deze laatste èn de belijdenis, èn de kerkenordening der vaderen weder hadden aanvaard!

Zwitserland. Scheiding van Kerk en staat in Genève.

In Genève is de quaestie van scheiding van kerk en staat aan de orde. De zaak staat daar ongeveer als in Bazel, inzoover ook in Geneve vele Roomschgezinden klagen over de onbillijkheid, welke daarin bestaat dat hunne kerk geen ondersteuning van den staat ontvangt, terwijl zij toch zoo goed als de leden van de staatskerk belasting betalen. Daarom is het te begrijpen, dat er sommigen aan denken, aan alle kerken staatssubsidie te geven. De hoogleeraar Andrien Navill heeft reeds vroeger een dergelijk advies gegeven. Nu een voorstel tot scheiding van kerk en staat bij den Grooten Raad aanhangig is, komt hij hetzelfde met eenige wijziging voorstellen. In zijn nieuwe brochure getiteld: „La transformation du budget des cultes", 1907, verlangt hij dat de staat alle groepen geloovigen, die onder het volk het hoogere leven willen aankweeken, Protestanten, Roomschen, vereerders van de rede of der menschheid, zal subsidieeren.

Alleen zulke gemeenschappen wil hij niet van het staatsgeld laten genieten, die in strijd zijn met de zeden of die in tegenspraak zijn met de grondwetten van den staat, of die als zoodanig aan den politieken strijd deelnemen. Hij verwacht dat het wetsvoorstel van Fazy, dat scheiding van kerk en staat op het oog heeft, door het volk zal verworpen worden en dat aldus nog een tijdlang de status quo zal behouden blijven. Maar de ontwikkeling der beginselen gaat steeds voort en dan zal met der daad het vraagstuk opgelost moeten worden.

Italië. Twee groote verliezen voor de kerk der Waldenzen.

In de laatste maanden verloor de kerk der Waldenzen twee van hare eerste mannen. Een van hare „Vaders" was Dr. Paolo Gaymonat, een man die eenvoudig kinderlijk geloof aan degelijke geleerdheid paarde. Hij werd op Kerstmis 1827 in het dorp Villar, gelegen in het dal van Piémont, een uur van het beroemde Torre Pellice, het Genève van Piémont, geboren. Met een gulden in den zak toog hij over de bergen naar Genève om aldaar in de Godgeleerdheid te studeeren, waarbij hem de hoogleeraar Merle d'Aubigné de behulpzame hand bood. In Berlijn zat hij aan de voeten van Neander en Fichte. In Italië was hij vooral met veel zegen werkzaam te Florence.

De kerk der Waldenzen leed een niet minder zwaar verlies door het sterven van Dr. Matheo Prochet, die jarenlang leider van den Evangelisatie-arbeid der Waldenzische kerk was. Zijn verdiensten werden door Koning Humbert I erkend, hem werd het ridderkruis van de Kroonorde van Italië en dat van de orde van Mauricius en Lazarus verleend, terwijl de Universiteit van St. Andrews hem den titel van doctor in de Godgeleerdheid *honoris causa* verleende. Men wil nu een school ter opleiding van Evangelisten-onderwijzers ter eere van zijn nagedachtenis stichten. Als deze school mag verrijzen, is daardoor een van de lang gekoesterde wenschen van den overledene vervuld.

Gemengd Nieuws.

Vereeniging van Methodistische Kerken in Engeland. Het blijkt dat de zware strijd dien de Kerk des Heeren in deze dagen te strijden heeft, tot nauwere aaneensluiting van belijders van den Christus drijft. Ook in Engeland merken wij dit op. Er werd onlangs in het Parlement een »Bill' aangenomen waardoor de samensmelting van de »United Methodist Free Church" en de »Methodist New Connexion" en de »Bible Christians' een ook door de overheid erkend voldongen feit wordt. De vereenigde kerk noemt zich nu »The United Methodist Church" en omvat bijna 200.000 leden.

In de voorjaarsvergadering van de Congregationalisten voerde ook de bekende Dr. Guiness Rogers het woord. Toen deze uitsprak dat hij er nooit aan getwijfeld had, dat de Unie der Congregationalisten zou getrouw zijn aan het eenvoudige Evangelie van Jezus Christus, werden deze woorden beteekenisvol toegejuicht. Als men weet dat de kampioen voor het modernisme, de predikant Campbell, een congregationalistisch predikant is die een der voornaamste kerken der Londensche Congregationalisten dient, dan heeft die toejuiching wel iets te seggen. Doch het komt ons voor dat de vergadering in de gelegenheid moest gesteld, om zich nog op duidelijker manier uit te spreken.

Wij lezen in *De Wachter*:

»Het Scharlaken. Een Engelsch chemicus zeide eens tot zijne hoorders, bij gelegenheid dat hij eene verhandeling hield over het vervaardigen van papier: »de ijzerachtige kleuren geven ons altijd eenige moeite, maar wat de scharlakenlappen betreft, is het onmogelijk de kleur te vernietigen. Gij ziet, zeide hij, dat zod, dat ik als het ware met mijne oplossing doorweekt heb, het is wel iets verbleekt, maar toch nog zeer rood gebleven, en zoo ik het langer in mijn ontbindend vocht liet, om de kleur geheel te doen verdwijnen, zouden de draden en vezels zoodanig verteren, dat de overblijfselen voor ons fabrikaat ondienstig moeten worden.

Wat zullen wij dan met de scharlakenlappen aanvangen? Zij zijn enkel te gebruiken tot de vervaardiging van het roode vloeipapier; en zoo gij wellicht niet hebt begrepen, waartoe men dat papier een roodachtige kleur gaf, zoo kunt gij er nu de oorzaak van weten."

Een der hoorders van bovenstaande uitlegging verklaarde later, dat hij dien nacht den slaap niet kon vatten van opgetogenheid over eene mededeeling, die hem zoo duidelijk deed begrijpen de groote rijkdommen der genade en de onschatbare waarde van het dierbaar bloed van onzen Heere Jezus Christus.

De Heilige Geest toch heeft den profeet Jesaja ingegeven niet om te schrijven: al waren uwe zonden blauw als het hemelgewelf, of groen als 't blad van den Olijfboom, of zwart als de nacht, maar wel degelijk: al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol; uit alle kleuren juist de eenige kiezende die bij alle hulpbronnen, zelfs der moderne wetenschap, moet verklaard worden onuitwischbaar te wezen."

De Luther-eik behouden. De Luther-eik te Wittenberg, die de plaats aanwijst waar Luther op 10 December 1520 de tegen hem gerichte pauselijke bul verbrandde, was in den Kerstnacht van 1904 door dweepziekte onverlaten voor drie kwart gedeelte doorgezaagd. Ondanks alle zorgen bevroren de randen van de wond, zoodat men den Luthereik al verloren achtte. Maar met behulp van een houtvester heeft men den boom toch nog kunnen behouden. Onlangs is het laatste verband van den boom afgenomen, en toen bleek dat de wond geheeld was.

Winckel.

Voor Kinderen.

TWEE WERELDEN.

De beslissing.

XXVII.

Eenige maanden had Rika thuis doorgebracht, in de stille hoop nog eens weer te kunnen terugkeeren tot haar vroegere bezigheden. Zij voelde zich ook tamelijk wel, en zag er zelfs zeer goed uit. Zij hoopte nu maar op een brief uit de stad, door welken zij zou worden aangemoedigd haar vroegere taak weer op te vatten.

Doch er gingen weken voorbij en die brief kwam niet. Op 't laatst besloot zij zelf maar eens aan den directeur te schrijven, om te vragen hoe hij er over dacht.

Het antwoord bleef vrij lang uit. Eindelijk kwam het.

De directeur schreef haar, dat hij de zaak heel ernstig had overwogen, maar er moeilijk in kon beslissen. Zij moest zelf eens beproeven hoe het nu ging, of ze weer in staat was te leeren en te studeeren als vroeger, en dan moest zij eens met den geleerden heer spreken, die haar toen zij ziek was had behandeld. Kwam alles goed uit, gelijk hij hoopte, dan zou hij haar gaarne wederzien.

't Antwoord stelde het meisje wel wat te leur. 't Was veel koeler dan zij verwacht had. Toch volgde zij den gegeven raad op. De boeken werden weer opgezocht, en met allen ijver, misschien wel wat te veel, zette zij zich nu aan de taak, die zij zich zelf opgaf.

Een paar dagen ging alles goed. Doch den derden stond zij op met hevige hoofdpijn, zoo als zij in maanden niet had gehad. 't Zou echter wel overgaan, dacht zij, en zette haar werk voort. Nu, de hoofdpijn bedaarde ook wel, doch het leeren vlotte niet. Aan den avond moest zij toch zelf met droefheid bekennen, zij gewenscht hadden, verdwenen was.

„Je moet je 't maar niet zoo erg aantrekken Rika," zei vader, terwijl zij naar huis reden, „moeder kan je in de huishouding best gebruiken, en je bent dan ook voor altijd bij ons thuis."

Nu dat was zoo. Maar het meisje, dat juist iets anders had gewild, voelde er zich niet door bevredigd. Thuis gekomen wachtte haar een zware taak. Zij moest nu den directeur der school en ook mijnheer en mevrouw Brandwijk schrijven, hoe de zaak stond. Dat kostte haar veel moeite en tranen ook, maar eindelijk kwamen toch de brieven gereed, en zond zij hen weg.

Ditmaal behoefde zij niet lang op de antwoorden te wachten. De directeur schreef, dat het hem ontzaglijk speet, en hij altijd met genoegen aan haar denken zou. Doch nu het zoo was, mocht hij er niet aan denken, haar tot voortgaan aan te moedigen. Er bleef niets over dan een andere taak op te vatten, waartoe hij gaarne wou helpen als ze hem noodig mocht hebben.

Mijnheer en mevrouw Brandwijk toonden zich in hun schrijven even vriendelijk als altijd. Dat Rika nu haar doel, en zij haar moesten missen, vonden zij heel treurig. Ze hadden altijd nog het beste er van gehoopt. Maar, schreef mevrouw, als het Opperwezen de dingen zoo bestuurt, moeten wij in Zijn wijsheid berusten. Wij hebben onzen plicht gedaan en moeten het verder overgeven. We zullen u niet vergeten en blijven uw vrienden en hopen, dat ge ons van tijd tot tijd nu ook eens komt opzoeken.

Toen Rika dat alles gelezen had, ging zij naar haar kamertje, samelde boeken en papieren bijeen, deed er de twee laatste brieven bij, en maakte alles saam tot een groot pak. Daar boven op schreef zij met groote letters: *Einde van het treurspel*, en legde het toen onder in haar kast. Daarop zette zij zich aan de tafel en keek droevig en strak door het venster, naar de groene wei en de begroeide heuvelen dat zij dien dag genoegzaam niets had uitgevoerd. Den volgenden dag was het niet beter, en na een week moest zij wel tot het besluit komen, dat vooreerst nog niet te denken was aan uitgaan.

Evenwel, misschien kon de geneesheer raad geven. Zij sprak er met haar ouders over, en eenige dagen later ging zij met vader naar de stad om den man van wetenschap te raadplegen.

„Nu," zei deze toen hij haar zag, „dat is een heele verandering. U ziet er vrij wat beter uit dan een maand of wat geleden."

Rika lachte en vertelde waarom zij kwam en wat zij, op raad van den directeur, had gedaan, maar ook hoe het gegaan was. Daarna volgde een lang gesprek en ten slotte zei de geneesheer:

„Ik durf u niet raden, het oude leven weer te beginnen. Als het na drie dagen reeds misloopt, zal het na drie weken heelemaal niet gaan. Al dat leeren en zich inspannen, dat telkens weer wat te moeten opvatten en de vrees om niet te slagen, maken iemand moe en putten hem uit. De menschen denken wel, dat spitten en graven, en koken en wasschen zwaarder werk is, omdat het lichaam er meer door vermoeid wordt, maar zij vergissen zich geducht. Lang niet alle menschen zijn geschikt om steeds hun hoofd te gebruiken, en u raad ik het sterk af. U zijt nu gezond, maar wil u dat blijven, dan moet u liefst veel buiten zijn, en u daar met gewone dingen bezig houden; anders kon het heelemaal misloopen."

Dat was geen vroolijk bericht, en Rika kreeg dan ook de tranen in de oogen, toen zij het hoorde. De dokter trachtte haar te troosten, door te zeggen, dat zij blijde kon zijn, nu weer gezond en sterk te wezen, te meer daar zij nu alle kans had zoo te blijven, als ze er maar naar leefde. 't Kon ook later nog wel eens mogelijk zijn, dat zij haar wensch vervuld kreeg.

Dat baatte echter nu niet veel. Ontmoedigd en droevig keerden vader en dochter huiswaarts. Zij begrepen best, dat thans alle hoop op hetgeen daarachter. Het schoone uitzicht boeide haar niet. Haar hart was met geheel andere gedachten vervuld.

Zoo diep was zij daarin verzonken, dat zij 't niet hoorde hoe de deur open ging, en 't ook niet merkte dat iemand binnenkwam, tot een hand op haar schouder werd gelegd. Zij keek verbaasd op en aanschouwde — het vriendelijke gezicht van Kobus.

„Wel Rika," zei hij, „zit je hier zoo alleen? Ik heb je overal gezocht. Wat scheelt er aan? Ik ben pas weer thuis gekomen."

Rika vertelde hem wat er gebeurd was. Het deed haar goed eens aan iemand haar verdriet te kunnen vertellen, te meer wijl zij wist dat Kobus hartelijk deel nam in al wat haar betrof. Hij luisterde dan ook aandachtig, viel haar niet in de rede, doch toen zij hem ten slotte vroeg, of hij 't ook niet heel treurig vond, zei hij van niet.

„Dat kan ik je nog niet toegeven."

„Niet, 't is toch heel begrijpelijk."

„Maar Rika, als je nu eens waart voortgegaan, en alles was ten slotte misgeloopen, dan zou je er toch nog veel erger aan toe zijn. Je bent nu gezond, je kunt nog wat doen, en 't is ten slotte toch maar de vraag of we nuttig bezig zijn."

„Ja, maar 't scheelt veel, waarmee."

„Zeker, lieve zuster. Maar je weet, hoop ik, dat hangt niet van ons af. De Heere God weet veel beter dan wij, wat goed voor ons is. Hij bepaalt dat, en als het nu anders is dan wij willen, moeten we niet droevig zijn. 't Is duidelijk dat Hij den vorigen weg voor je niet goed vondt. Dat moet je vast gelooven, en Hemtoevertrouwen je een anderen te wijzen, die zeker beter is."

Hoogenbirk.